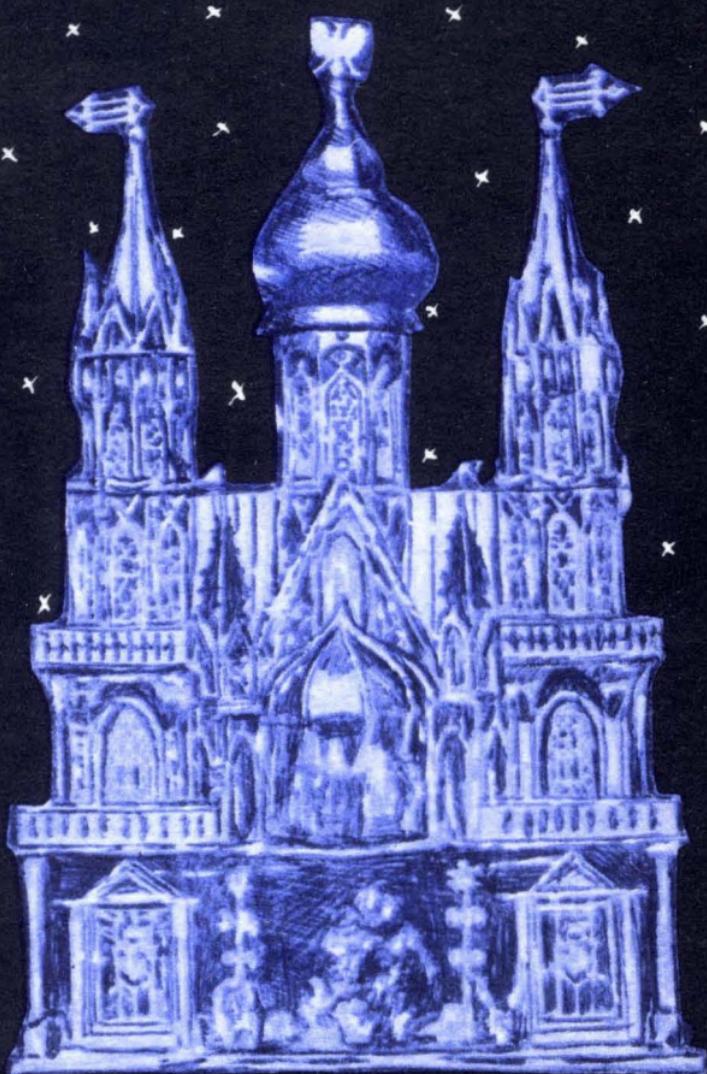

Muzeum Okręgowe w Białymostku

SZOPKI KRAKOWSKIE

ZE ZBIORÓW MUZEUM ETNOGRAFICZNEGO W KRAKOWIE

Ratusz • grudzień 1988 - luty 1989

Krakowskie szopek wywodzi się z nowego typu szopek jasiekowych, które pojawiły się w Polsce z końcem XVIII w. i miały formę budynku którego mogła być szopa - stajenka albo okazała budowla, wskazująca cechy patacza lub kościoła. W drugiej połowie XIX w typowe dla Krakowa szopeki ukształtowały się w postaci jakby gotyckich kościołów z wysokimi wieżami. Znajdziemy w nich odbicie wielu zabytków budowli Krakowa, zwłaszcza takiego Kościół Mariacki, Katedra Wawelska, wieża ratuszowa, mury miejskie, Sukiennice. Szopek były wytworzane dla celów zarobkowych, prezentowane przez murarzy. Małe sprzedawano jako podarki dla dzieci i pamiątki, duże zaś, czasem bardziej fajtarzyjne i barwne, służyły grupom kolejników do demonstrowania przedstawień jasiekowych. Przy wykonaniu ich stosowano szkielet z drewnianych listewek i tkaniny oraz różnokolorowy, lśniący papier, bibule i niekiedy płótno. Jedna z takich szopek, zbudowana przed rokiem 1900 przez mu-

narzor Michała Ezenckiego, przedstawić w swoich wspomnieniach wybitnego historyka sztuki K. Estreicher?

„... Najpierw bity od niej barwy, po-

też dopiero architektura budynku zdumiewała: czerwien, zielon, fiolety, niebieskie i żółta tony, czern i mazia, brązy, srebro i złoto składaly się na te ogień barw jak ogień żywa i jak ogień przyciągająca..." Szopka Erenetkiera stała się wzorcem i dla późniejszych twórców szopek.

Przez wiele lat funkcjonowały w Krakowie zespoły kolejnicze przesicigające się w zakresie okazalosci swych szopek jak i pomysłowości akcji jaretek. Szopki i przedstawienia z nimi związane stały się popularne wśród krakowskiej inteligencji, z nich brala też inspiracje szopki literackie. Od lat I wojny światowej zaczęła jednak tracić swoją popularność i ulegać prymitywizacji. Aby przywrócić jej dawną świetność zaczęto od 1937 r. organizować coroczne konkursy, przynajmniej twórców najpiękniejszych szopek skromne nagrody. Wzniesione w 1945 r. stały się te konkursy jedna z głównych imprez kulturalnych Krakowa. Dzięki nim piękno i staćwa krakowskich szopek odzyskały i stały się znane nie tylko w Polsce, lecz także w wielu krajach Europy.